

UUMMANNAQ

- **Inuussutissarsiutinik ineriartortitsineq**

Uummannap eqqaani innussutissarsiormermit qaleralinniarneq, aalisarneq, tunisassiorneq, tunisassianillu inerisaaneq nangittumik ineriartortinneqassapput. Taamaattumik nunaminertanik alleriffissanik, nutaanik tunisassiorfiliorfissanik, aalisartullu atugassaannik, naammattunik qulakkeerinnittoqartariaqarpoq. Sulisussanik aalajaannerusunik pisariaqartitsineq illoqarfimmut tamarmut iluaqutaassaaq. Aammattaaq Uummannaq takornariarfissatut annertuumik piukkunnaateqarpoq, ilaatigut Qilakitsumi timit paniinnarnikut, Niisimaap Illua, immikkoortorta q eriagisarialik, pinngortitarlu pissutigalugit, tamakkualu piviusunngortinneqartariaqarput illoqarfimmi suliniutit, takujuminarsaanerit, tikinnermilu periarfissat pitsaanerusut aqutigalugit.

Nunaqarfiit assigiingiaartut, tamakkua takornariaqarnermi pingaarutilimmik inissisimapput, taamaattumillu takornariaqarneq pillugu ataatsimoortumik pilersaarusiormermit eqqarsaatitut ilaatinneqartariaqarlutik, tamatumani illutoqqat (assersuutigalugu Illorsuarni, Saattuni aamma Niaqornani) nakkaakkiartorusaaginnaratik, siunertalimmik ator neqarsinnaasariaqarput. Aammattaaq nunaqarfinni inuussutissarsiut pingaarnerpaaq – aalisarneq – nukittorsaqinneqartariaqarpoq, ilaatigut talittarfinnik pitsaanerusunik atugassaqartitsinikkut, aalisartut atortuutit periarfissatigut, aamma tunitsivinnik naapertuuttumik allilerisoqarneratigut, kiisalu ingerlatsivinnik attuumassuteqartunik nutaanik pilersitsinikkut (amernut, aalisakkanullu allanut il.il.). Inuussutissarsiutit mikinerusut, soorlu mersortarfiit, assassorluni sanalunneq il.il., aallarnisaasullu minnerit, aammattaaq nunaqarfiit ataannarsinnaanerannut pingaaruteqarput.

- **Ilinniartitaq**

Uummannami atuarfik illoqarfimmi qiterpasissumi inissisimavoq, taamaattumik ilinniartitsinerup pingaartinneqarnera aamma qiutinneqartariaqarpoq. Ulluunerani paaqqinnittarfiit, atuarfiup, atuartut angerlarsimaffiisa, ilinniagaqarnermullu atatillugu inigisat, qaffasissumik pitsaassuseqarnernissaat, pitsaasunillu sinaakkutaqarnissaat (aamma silatimikkut), qulakkeerneqartariaqarput, tamatuma, eqqaatalu meerartaasa pitsaasumik atuartitaanissaat naammassiumallugu. Taamaattumik sullissiviit assigiingitsut suleqatigiittariaqarput, ilinniakkallu sivikinnerusut illoqarfimmi pingaartinneqarnerusariaqarput. Tamaanilu Inuit pingaarnertullugit højskoleliortoqarsinnaanerani kissaatigineqartoq, annertunerusumik misissorneqartariaqarpoq.

Naak nunaqarfiit atuarfiini atuartukinneruleraluartoq sinaakkuttat tigussaasut pitsaasuusariaqarput, immaqalu aamma eqqarsaatersuutigineqarsinnaavoq ingerlatanut allanut ilaatinneqalersinnaanerit, nunaqarfiup angissusia apeqqutaatillugu. Atuartunngornissaq sioqqullugu neqeroorutit, sunngiffimmilu aqqissuussinerit, perorsaaneermik tunngaveqartillugit ingerlanneqartariaqarput, pitsaasunik sinaakkutaqartillugit. Aamma silami periarfissat, soorlu pinnguartarfiit, arsaleriffiusinnaasut, atuarfiillu eqqaanni anitsiartarfiit, ilikkagaqartitsiniarnermut atsumik pingaaruteqarput, taamatullu sulisorisat ilinniarsimasut illoqarnikkut atugarisaat. Atuartut nunaqarfimmiut, atuarnertik naammassiartorlugu illoqarfimmut nuunnerminni pitsaasunik atugassaqartitaasariaqarput (tigussaasumik, inuttullu), hoteliusimasullu atuartut angerlarsimaffiattut ator neqalersnera, tamatuma ineriartortinneqarnerani alloriarneruvoq pingaarutilik.

- **Inoqarfiit aamma inigisat pitsaasut**

Uummannami ilaqutariit ataasiakkat illui akuttusuut malugisassaapput, Uummannap Qaqqaaata sioraatungaani inissilluagaallutik siassimasut. Taamaattumik illuliat nutaat, illut perioreersut inissitsiterneranni periuserineqarsimasoq malillugu, sananeqassapput, illoqarfiullu allissutissaa kimmut ingerlasinnaavoq. Illut nungullarsimasut arlallit iluarsaanneqartariaqarput, illullu ator neqanngitsut nungusimasut isaterneqartariaqarlutik. Illut taarsersornerini taamatullu

nutsertunut, ilaqutarinnut inuuttunut, utoqqarnullu illuliornermi, nammineerluni illuliat, assingusumilluunniit aaqqiinerit, periarfissaasinnaapput.

Illut pitsaassusaasa nunaqarfinni malinnaatinneqarnissaat pingaaruteqarpoq, nunaqarfinniit nuuttoqartarneranut illulunneq tunngavigineqaleqqunagu, akerlianilli siammasissunik nunaqarfeqarnermik kultureqarneq attatiinnarneqarsinnaaqqullugu. Sumiiffinni arlalinni, illunik nunaqarfinnut naleqquttunik pilersitsisoqarnissaa, pisariaqartinneqarpoq, soorlu illuliat Illorput. Illut amerlasuut inoqanngillat imalu aserfallassimatigalutik, isaterneqaannartariaqalersimallutik, ilaatigut sumiiffinni najugaqartunut akornutaalersimmata (assersuutigalugu Ukkusissani). Aammattaaq, tikeraanut sanasunullu inissiiffiusinnaasunik periarfissaqartitsinnginneq, nunaqarfinni nutaaliorsinnaanermut akornutaajualersimavoq.

- **Kulturi kinaassuserlu**

Illoqarfimmi kulturikkut ingerlatsiviit arlallit, arlaatigut iliuuseqarfigineqartariaqalernikuupput, illoqarfimmilu malunnaateqarnerulersillugit. Innuttaasut illoqalernissaannik kissaatigisaqarneq, nunaminertamik tassunga atugassamik tunniussaqaarnikkut, tapersorsorneqartariaqarpoq. Aammattaaq sammineqarsinnaasut amerlanerusut meeqqanut inuusuttunullu pinaveersaartitsinutit sunniuteqarsinnaapput, imminut paasinerulernissaannut sakkusaqalersillugit. Qanoq ililluni inuunerup kulturemut ilaatillugu pitsaanerlersinneqarsinnaaneranut, meeqqat angerlarsimaffiat (børnehjem) assersuutissaqqippoq.

Nunaqarfinni sunngiffimmi klubbit, kulturikkut ingerlatanut peqatigiiffeqarnermillu nukittorsaaqataasinnaapput, meeqqanut inuutunullu sammisassaqaartitsinikkut – sammisassanik inini pioreersuni ingerlanneqarsinnaasunik. Sumiiffinni arlalinni pitsaasunik susassaqaartitsiviusunillu ataatsimoortoqartarpoq, kulturikkut ingerlatanut pitsaasunik tigussaasunillu sinaakkutaqaartitsinikkut ikorfartorneqartariaqaartunik (soorlu Qaarsuni). Nunaqarfiit akunnerminni suleqatigiinnerat aamma nukittorsarneqarsinnaavoq, nunaqarfiit inuppalaartumik kulturimullu sammisunik, napeqatigiisinneqartarnerisigut.

- **Toqqissisimaneq inuunerinnerlu**

Uummannap avatangiisai kusanartut amerlaqisunut inuunerinnermi qitiutinneqarput, tamannalu tapersorsorneqassaaq ulluinnarni pissutsinut naleqquttunik atugassaqaartitsinikkut, assersuutigalugu aqqusernit pitsaasut, ataatsimoorfiusinnaasut il.il.. Inuusutissarsiutinik ineriartortitsineq inulerviillu pitsaasut, innuttaasut aalajaannerulernerannik toqqissisimanerulernerannillu kinguneqassapput. Innuttaasut ataatsimoortumik kulturip-/innuttaasullu illuannik pilersitsisoqarnissaanik kissaatigisaat, meeqqat inuusuttullu ornittagaqalernerannik kinguneqarsinnaasoq, annertunerusumik misissuiffineqartariaqarpoq.

Nunaqarfinni makkunuuna pitsanngorsaaneq, qaammaqqutit, aqquesineqqat, imermik maqitsisarfiit, iliveqarfiit allallu, kiisalu isersimaffiusinnaasut pitsaasut, saligaatsuutitsinerlu pitsaanerusoq, tassaapput, inuunerinnermik pitsaasumik sinaakkutsiisut, nunaqarfimmi inuunerup inunnut allanut piffissaqarfiusup, pitsaassusaanik ersarinnerulersitsissutaasussat. Tamanna aamma nunaqarfiit tunisassiorfiinut pisiniarfiinullu, pisariaqanngikkaluamik akutsunngitsunik neruttortartunut, tunngavoq. Peqatigisaanillu sulisut pitsaanerusunik ilinniagallit, assersuutigalugu atuarfinni, inuusuttunut pingaaruteqarluinnarput.

- **Peqqissuseq pinaveersaartitsinerlu**

Innuttaasut illuat, timersortarfissuup iluarsaannera, timersortarfeeraq, timigissarfiusinnaasullu, innuttaasut peqqissusaannik, peqatigiiffit periarfissaannut, ulluinnarnilu ingerlatanut allanut, qulakkeerinnissutaallutillu kivitseqataassapput. Innuttaasut, silami ingerlanneqarsinnaasut assigiinngitsut pillugit kisaatigisaat, pilersaarusiornikkut tapersorsorneqartariaqarput.

Naapittarfeqarnissamik, ajornartorsiortunullu qitiusumik sullissiveqalernissamik pisariaqartitsinerit, illoqarfimmi Uummannatut angitigisumi naammassineqarsinnaasariaqarput.

Nunaqarfiit ilaanni pissutsit, timersortarfeeraliortoqarneratigut, pitsaanerusunik arsaattarfeqalernikkut il.il., pitsanngorsarneqarsinnaaneri kissaatigineqarput. Assersuutigalugu Ukkusissani Qaarsunilu arsaattarfiit sananeqarsimasut atussallugit piukkunnanngilluinnarput. Meeqqanut inuusuttunullu periarfissat pitsaasut aammattaaq pinaveersaartitsinermut sunnuteqarput, taamaattumilu annertuumik pingaartinneqartariaqarlutik.

- **Angallannermi periarfissat pilersuinerlu**

Uummannap ineriartornissamat periarfissai angallannermi periarfissalunneranit killilersugaapput. Nunaqarfiit akornanni angallanneq pitsaanerulersinneqartariaqarpoq, nuttarsinnaanerup pitsaanerulernissaa qulakkeerniarlugu. Qaarsuni mittarfimmut attaveqarsinnaanerup pitsaanerulersinneqarnissaa misissorneqartariaqarpoq, takornariaqarnermi periarfissat nukittorsarneqarnissaannut, kommunillu sinneranut attuumassuteqartunut tunngatillugu. Umiarsualiveqarnermi atortorissaarutit, silap pissusaanut akiuussinnaasut (talittarfik anginerusoq, malingiaatit, puttasut taliffiusinnaasut mikinerusut) aalisarnermi periarfissanut pitsanngorsaataassapput, aammattaaq illoqarfiup, nunaminertani illoqarfiup kitaatungaaniittuni, ineriartortinneqarnera, illoqarfiup ineriartorneranut pingaaruteqarput. Imeqarfigineqartoq nalilersuiffigeqqinneqartariaqarpoq, illoqarfimmi periarfissat amerlanerusut ammaanniarlugit.

Nunaqarfinni arlalinni, eqqaavissuarnut, unnuaanerani eqqakkanut eqqakkanillu ikuallaasarfinnut aqqusinernit naammaginangillat, arlalinnilu inissinneqarsimaneri naapertuutinnngilluinnarlutik, nuunneqartariaqaraluarlutillu, soorlu Nuugaatsiami, Illorsuarni aamma Qaarsuni. Qaammaqqusersuineq pitsaanerusoq imermillu maqitsisarfiit amerlanerusut, innuttaasunut toqqisisanermik, ulluinnarnilu atukkat pitsaanerulernerannik, kinguneqassapput.

- **Silap pissusaa, avatangiiseq pinngortitarlu**

Illoqarfimmi Uummannatut angitigisumi eqqaavilerineq pitsaanerujussuusariaqarpoq. Nunaminertaq tamatumunnga atugaq, alisinnerujussuarmiittariaqarpoq, iliveqarfiup illullu ineqarfiusut eqqaanniinnani, ilutigisaanillu aqqiissutit naleqqunnerusut atorneqartariaqarput, soorlu eqqakkanik immikkoortiterinikkut umiarsuarnerlu assartuinikkut. Pinngortitaq kangerlummiittoq alutornarlunartuuvoq tamatigoortuullunilu, periarfissallu atorneqartariaqarput (qasuersaarfissat, nukissiuuteqarnermi inuussutissarsionermilu), peqatigitigisaanillu pinngortitaq kinguaassagut pillugit illersorlugu.

Aammattaaq nunaqarfinni eqqaavilerineri periarfissat pitsanngorsaavigineqartariaqarput, imminullu nammattumik nukissiuuteqarneq (seqineq aamma anori) nunaminertanik atugassiinikkut tapersorsorneqartariaqarluni, tamatumunngalu periarfissat atorneqarlutik (soorlu Qaarsuni Niaqornanilu).

- **Suaasaniit kingornussarsiat allanngutsaaliuinerlu**

Uummannap illoqarfiata qeqqa pisoqaanerusoq, illunik eriagisarialinnik arlalissuarnik peqarpoq, oqaluffik ujaraanaq aamma illut issunik ujaqqanillu qarmallit, taakkualu ataatsimut, illoqarfimmi avatangiisimik, illoqarfimmullu isaarissamik kusanartumik, pilersitsipput. Nunaminertarli sunnuteqarnerusumik, qasuersaarfittullu, atorneqarsinnaavoq (illoqarfiup innuttaanut tikeraanullu), tamaanilu ileqqutoqqat qangaaneerusut uummartinneqarsinnaapput.

Nunaqarfiit ilarpassuini illutoqqat eriagisariallit atorneqaratik napaannarput, innuttaasunut tunngatillugu kulturikkut siunertanut arlalissuarnut atorneqarsinnaagaluartut. Aammattaaq illut issumik ujaqqanillu qarmallit arlalissuit, pigiinnarneqarsinnaagaluarput, suaasanniilu kingornussatut iluaqutaasumik atorneqarlutik. Ileqqut qangaaniilli atugaasimasut eqqortunik avatangiiseqarluni,

inuusuttunit utoqqarnillu imminnut ilinniarteqatigiissutigineqarnerisigut, qulakkeersinnaavarput, kulturip kinguaariinnut tulliuuttunut ingerlateqqinnera.

- **IT, tamat oqartussaaqataanerat oqaloqataanerlu**

Kommuneplani tassaalissaaq illoqarfiup nunaqarfiillu aqunneqarneranni sakkoq pingaarutilik, suliniutit nutaat tamaani anguniakkanut naapertuuttumik ingerlanneqaatigisinnaasaat. Uummannaq, kommunip illoqarfii allat assigalugit tassaavoq illoqarfik ingerlalluortoq, aammattaarli innuttaasut tusaaneqartutut misigisimassariaqarput. Tamatuma pisariaqartippaa, sumiiffit, ajornartorsiuteqarfiusut pillugit peqatigiilluni oqalissutaasarnissaaq, inuttut najuulluni aamma IT iluaqutigalugu.

Paasissutissanik pitsaanagerusumik avitseqatigiissuteqarsinnaaneq nunaqarfinni pitsaanerulissaaq, ilaatigut IT iluaqutigalugu aaqqiinertigut, taamaaliornikkullu aamattaaq nunaqarfinni aqutsisut suliaat ersarinnerulersinneqarsinnaapput. Nunaqarfiit illoqarfiillu kissaatigaat ineriartorneq ataqqineqassasoq, pissutsinullu assigiinngitsunut tunngatillugu innuttaasut tusarniaaffigineqartassasut. Nunaqarfiit akornanni suleqatigiinneq nukittorsarneqarsinnaavoq qanimullu oqartussaaqataaneq qulakkeerlugu.